

UDENRIGSMINISTERIET

Åbent samråd med udenrigsministeren.

Udenrigsudvalget har udbedt sig besvarelse af følgende spørgsmål:

Spørgsmål M (stillet 30. juli 2012)

Forhandlinger i FN om en international traktat om våbenhandel er faldet til jorden. Vil ministeren redegøre for årsagerne til, at forhandlingerne er strandet, og hvad ministeren påtænker at gøre, for at forhandlingerne kan fortsættes evt. i et andet regi?

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Christian Juhl (EL).

Spørgsmål N (Stillet 30. juli 2012)

Vil ministeren redegøre for, hvad han påtænker at gøre, for at danske transportører følger hensigten med en FN-traktat om våbenhandel, selvom forhandlingerne er strandet?

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Christian Juhl (EL).

SAMLET BESVARELSE

Indledningsvis vil jeg gerne takke for de to samrådsspørgsmål, som jeg vil besvare samlet. Der er tale om spørgsmål, som er højt på regeringens og såmænd også min egen prioriteringsliste. Derfor er dagens samråd en glimrende lejlighed til at give en orientering om status på dette vigtige område.

Der afholdtes den 2.-27. juli en forhandlingskonference i FN i New York om en international våbenhandelstraktat også kendt under forkortelsen ”ATT”. Traktaten skal regulere international våbenhandel for at bidrage til at bekæmpe den illegale og ukontrollerede spredning af våben.

Som jeg har fremhævet, er vedtagelsen af en international våbenhandelstraktat en klar prioritet for regeringen. Selv om det som bekendt ikke lykkedes i denne omgang, er der sket betydelige fremskridt, der skal bygges videre på i den kommende tid. Det vil jeg komme nærmere ind på.

Vi var klar over, at forhandlingerne ville blive vanskelige med mange forskellige interesser på spil. Trods et langvarigt forarbejde forelå der fra forhandlingernes begyndelse ikke et egentligt forhandlingsudkast. Forløbet var også i New York længe præget af meget træge forhandlinger, der blev domineret af en gruppe af meget skeptiske lande, heriblandt Iran, Nordkorea, Syrien, Cuba og Egypten.

Forhandlingerne var samtidig præget af, at der grundlæggende var to opfattelser af formålet med en traktat. En stor gruppe lande ønskede udelukkende fokus på bekæmpelse af ulovlig våbenhandel, mens bl.a. EU og ligesindede lande ønskede fokus på regulering af lovlig våbenhandel.

De største konkrete knaster i forhandlingerne var spørgsmålet om traktatens anvendelsesområde og kriterier til brug for vurderingen af våbeneksport. Når det gælder anvendelsesområde var skellet mellem dem, der ikke ønskede at inkludere små og lette våben eller ammunition - overfor en bred gruppe af lande med også Danmark, som ønskede alle konventionelle våben samt ammunition omfattet.

Fronterne blev også trukket op ved spørgsmålet om hvilke kriterier, der skal tages i betragtning i vurderingen af våbeneksporter. EU og en række ligesindede lande arbejdede for stærke kriterier om blandt andet menneskerettigheder og den humanitære folkeret. En anden gruppe af lande ønskede imidlertid ikke, hvad de betegnede som såkaldte 'subjektive' kriterier, som de mente kunne bruges politisk og selektivt.

Diskussionen bølgede frem og tilbage omkring disse hovedemner. Først i konferencens sidste uge fremlagde formanden derfor et konsolideret udkast til en traktat. I sidste ende mente en håndfuld lande – blandt andre USA, Rusland, Nordkorea og Iran – at der var behov for yderligere tid til forhandling, og de satte foden ned. Derfor lykkedes det ikke at nå til enighed og få vedtaget en traktat. Det er selvfølgelig skuffende. Der er dog samtidig grund til en vis optimisme. Det er i den forbindelse væsentligt at hæfte sig ved en række positive aspekter.

- Det afsluttende formandskabsudkast er et godt udgangspunkt og fik ganske bred opbakning i FN-kredsen.

- Blandt andet gav over 90 lande i et fælles indlæg udtryk for, at man ønskede at bygge videre på fremskridtene og få vedtaget en stærk traktat snarest muligt.
- Selv de lande, der har udbedt sig yderligere tid, afviser ikke processen. Således har bl.a. USA efterfølgende meldt ud, at man ønsker en ny forhandlingsrunde.
- Spørgsmålet er nu henvist til FN's generalforsamling, hvor arbejdet skal fortsætte.

Det er derfor væsentligt at understrege, at FN-processen langt fra er strandet, selvom den ikke kom i mål. Det vil fortsat være en væsentlig dansk prioritet at få vedtaget en stærk traktat, der øger ansvarligheden i international handel med våben. Vores fokus er nu først og fremmest på at få lagt de rigtige spor i FN's Generalforsamling for den videre proces. Vi vil fortsætte derfor det tætte samarbejde med vores partnere i EU, de nordiske lande og andre ligesindede lande for at nå et snarligt resultat.

Vi ønsker en effektiv traktat med bred tilslutning, som vil gøre en forskel i praksis, og derfor bør der i første omgang sættes på den videre FN-proces.

Jeg mener ikke, at der på nuværende tidspunkt er relevant at se på

alternativer til FN-sporet. Samtidig vil jeg ikke udelukke, at det senere i processen kan blive nødvendigt at se på andre muligheder, hvis FN-sporet sander til, men der er vi altså ikke nu

Et spørgsmål, der ikke kom op i forhandlingerne, men som vi også må håndtere, er spørgsmålet om transport af våben. Som en stor søfartsnation har Danmark store interesser på spil, men vi har også et stort ansvar.

Derfor har jeg taget initiativ til at udarbejde en frivillig adfærdskodeks for våbentransportører. Et sådant kodeks kan rumme en række principper og en række mere konkrete kriterier, som underskriverne forpligter sig til at efterleve. Vi kender allerede modellen fra den oprindelige EU adfærdskodeks for våbeneksport, der ligger til grund for den nuværende EU-lovgivning.

Søfart er et globalt erhverv, og det er da også klart, at et kodeks først for alvor gør en forskel, når det bliver til et internationalt instrument, og når det bliver juridisk bindende. Derfor vil vi også på sigt fokusere på det internationale plan, ikke mindst i EU-regi. Danmarks betydelige rolle på

transportområdet kan give os den ballast, der kan gøre en dansk tilgang til en model for de nødvendige globale løsninger. Jeg mener også, det er naturligt, at Danmark på det her område går forrest. Vi erderfor nu – i samarbejde med relevante myndigheder, Rederiforeningen og andre involverede parter - gået i gang med det konkrete arbejde forbundet med etadfærdskodeks. Men lad mig afslutningsvis understrege, at det jo er et meget kompliceret område. Der findes ingen mirakelkur. Og et adfærdskodeks heller ikke er noget, man laver fra dag til dag. Men det skal dog ikke forhindre os i at videreføre dette vigtige arbejde.